

Eğitim Teknolojisi

kuram ve uygulama

Kıř 2015
Cilt 5
Sayı 1

Winter 2015
Volume 5
Issue 1

Educational Technology

theory and practice

ISSN: 2147 - 1908

Genel Yayın Editörü / Editor-in-Chief: **Dr. Halil İbrahim YALIN**
Yardımcı Editör / Co-Editor: **Dr. Tolga GÜYER**

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Publisher Editor: **Dr. Sami ŞAHİN**
Redaksiyon / Redaction: **Figen DEMİREL UZUN**
Dizgi / Typographic: **Şeyma Büşra GÜLEN**
Kapak ve Sayfa Tasarımı / Cover and Page Design: **Dr. Bilal ATASOY**
İletişim / Contact Person: **Dr. Aslıhan KOCAMAN KAROĞLU**

Editör Kurulu / Editorial Board

Dr. Abdullah KUZU
Dr. Akif ERGİN
Dr. Ana Paula CORREIA
Dr. Aytekin İŞMAN
Dr. Buket AKKOYUNLU
Dr. Cem ÇUHADAR
Dr. Deniz DERYAKULU
Dr. Deepak SUBRAMONY
Dr. Eralp H. ALTUN

Dr. Feza ORHAN
Dr. H. Ferhan ODABAŞI
Dr. Hafize KESER
Dr. Halil İbrahim YALIN
Dr. Hyo-Jeong So
Dr. İbrahim GÖKDAŞ
Dr. Kyong Jee (KJ) KIM
Dr. M. Oğuz KUTLU
Dr. M. Yaşar ÖZDEN

Dr. Mehmet GÜROL
Dr. Michael EVANS
Dr. Michael THOMAS
Dr. Özcan Erkan AKGÜN
Dr. Özgen KORKMAZ
Dr. S. Sadi SEFEROĞLU
Dr. Sandie WATERS
Dr. Scott WARREN
Dr. Servet BAYRAM

Dr. Şirin KARADENİZ
Dr. Tolga GÜYER
Dr. Trena PAULUS
Dr. Yasemin GÜLBAHAR
GÜVEN
Dr. Yavuz AKPINAR
Dr. Yun-Jo AN

* Liste isme göre alfabetik olarak oluşturulmuştur. / List is created in alphabetical order.

Hakem Kurulu / Reviewers

Dr. Adile Aşkın KURT
Dr. Akif ERGİN
Dr. Arif ALTUN
Dr. Aytekin İŞMAN
Dr. Buket AKKOYUNLU
Dr. Cem ÇUHADAR
Dr. Deniz DERYAKULU
Dr. Ebru KILIÇ ÇAKMAK
Dr. Eralp H. ALTUN
Dr. Ertan ZEREYAK
Dr. Ertuğrul USTA

Dr. Feza ORHAN
Dr. H. Ferhan ODABAŞI
Dr. Hafize KESER
Dr. Halil İbrahim YALIN
Dr. Hasan ÇAKIR
Dr. Işıl KABAKÇI
Dr. İbrahim GÖKDAŞ
Dr. Levent ÇELİK
Dr. M. Oğuz KUTLU
Dr. M. Yaşar ÖZDEN
Dr. Mehmet GÜROL

Dr. Mehmet Akif OCAK
Dr. Mukaddes ERDEM
Dr. Necmi EŞGİ
Dr. Ömür AKDEMİR
Dr. Özcan Erkan AKGÜN
Dr. Özgen KORKMAZ
Dr. S. Sadi SEFEROĞLU
Dr. Sami ŞAHİN
Dr. Selçuk ÖZDEMİR
Dr. Semirai ÖNCÜ
Dr. Serçin KARATAŞ

Dr. Serpil YALÇINALP
Dr. Servet BAYRAM
Dr. Şener BÜYÜKÖZTÜRK
Dr. Şafak BAYIR
Dr. Şirin KARADENİZ
Dr. Tolga GÜYER
Dr. Yasemin GÜLBAHAR
GÜVEN
Dr. Yasemin Koçak USLUEL
Dr. Yavuz AKPINAR

* Liste isme göre alfabetik olarak oluşturulmuştur. / List is created in alphabetical order.

İletişim Bilgileri / Contact Information

Web: <http://www.etku.org>
E-Posta / E-Mail: info@etku.org
Telefon / Phone: +90 (312) 202 83 17
Belgegeçer / Fax: +90 (312) 202 83 87
Adres / Adress: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü, L-Blok / 308,
06500 Teknikokullar-ANKARA / TÜRKİYE

ÖĞRETİM ELEMANI TEKNOLOJİ DANIŞMANLIĞI PROGRAMI: DÖNÜŞTÜRÜCÜ ÖĞRENME KURAMI BAKIŞ AÇISI İLE MESLEKİ GELİŞİM SÜRECİNİ İNCELEME

Işıl Kabakçı Yurdakul¹, Özden Şahin İzmirli², Özgür Örün³

Özet

Gerçekleştirilen araştırmada Türkiye’de bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi’nde gerçekleştirilen teknoloji danışmanlığı programına katılan bir öğretim üyesinin, Mezirow’ un (1994) dönüştürücü öğrenme kuramında yer alan on aşamaya göre mesleki gelişim sürecini betimlemek amaçlanmaktadır. Araştırma nitel araştırma deseni çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi’nde görev yapan bir öğretim üyesi (menti) ile aynı fakültede Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi’de doktora eğitimi alan bir uzmanın (mentör) birebir mentörlük uygulaması ile gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda menti ve mentör haftada bir gün mentinin odasında toplanmışlardır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme ve araştırmacı günlükleri ile toplanmıştır. Alanyazında Mezirow’un 10 dönüşüm aşaması çerçevesinde betimsel analiz gerçekleştirilmiştir. Araştırmada teknoloji kullanımına yönelik gerçekleştirilen mesleki gelişim etkinliği çerçevesinde katılımcının öz inceleme aşamasından yeterlik ve özgüven oluşturma aşamasına kadar bir dönüşüm yaşadığı ortaya koyulmuştur. Ayrıca katılımcının mesleki gelişim etkinliklerine yönelik gerçekleştirilen etkinlik kapsamında katılımcının kişisel gelişiminin de desteklendiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji danışmanlığı, mesleki gelişim, dönüştürücü öğrenme kuramı

¹ Doç.Dr., Anadolu Üniversitesi, isilk@anadolu.edu.tr

² Yrd.Doç.Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, osahinizmirli@gmail.com

³ Arş.Gör., Anadolu Üniversitesi, ozgurorun@anadolu.edu.tr

THE FACULTY TECHNOLOGY MENTORING PROGRAM IN TERMS OF TRANSFORMATIVE LEARNING THEORY

Abstract

Considering the 10 phases found in Mezirow's (1994) transformative learning theory, the purpose of the present study was to describe the professional development process of a faculty member who took part in a technology counseling program at Education Faculty of a state university in Turkey. The study was carried out with the qualitative research design. Using the one-on-one method and conducted with one faculty member (mentee) from the Education Faculty of a state university and one doctorate student (mentor) attending a doctorate program in the department of Computer Education and Instructional Technologies at the same faculty. In this respect, the mentee and the mentor met once a week in the mentee's office. The research data were collected with the semi-structured interview method and with researcher's journals (günlükler: diaries). In literature, descriptive analysis was conducted within the framework of Mezirow's 10 transformative phases. In the study, within the framework of the professional development activity carried out regarding technology use, it was found that the participant experienced transformation from the phase of self-examination to the phase of developing self-confidence and competency. In addition, it was concluded that the participant's personal development was also supported within the scope of the activity carried out for the participant's professional development.

Keywords: Technology counseling, professional development, transformative learning theory

Summary

Technology could be said to have influence on individuals' lives in terms of their personal and professional development. King (2002a) points out that in this century of mingling with technology, it is important for faculty members to use technology effectively both in their personal and professional lives. In recent years, schools and classrooms have been equipped with technology, and students are provided with different softwares. In this respect, it is necessary to note that equipping the learning environments with technology does not mean alone that these technologies will be used for rapid gains in education (Earle, 2002; King, 2002a; World Links, 2007). Therefore, one of the basic components of instructional use of technology in class, or technology integration, is the teacher's professional development (Jelfs and Coulbourn, 2002; King, 2002b; World Links, 2007).

In literature, professional development and teacher training have recently been regarded as adult education. Transformative Learning Theory, one of adult learning theories, occurs as a comprehensive roof for the development of faculty members in the field of educational technologies and provides a perspective regarding the learning process of faculty members in the field (King, 2002a).

In this study, considering the ten phases found in Mezirow's (1994) theory of transformative learning, the purpose of the present study was to describe the professional development process of a faculty member who took part in a technology counseling program at the Education Faculty of a state university in Turkey. In other words, the study examined the transformation phases experienced by a faculty member regarding professional development within the framework of the activity carried out.

When the related literature is reviewed, it is seen that studies frequently examined transformative learning theory in two categories: a) studies focusing on what transformative learning theory is and on its philosophical structure (Cranton, 1994; King, 2009; Mezirow, 1996, 1997; Taylor, 2007; Şahin İzmirli, Odabaşı, Kabakçı Yurdakul, 2012) and b) theoretical frame work for these studies (e.g. King, 2011; Şahin İzmirli, 2012). In these studies could be said to be conducted frequently for such purposes as planning adult education processes (Doering, 2006; Gravett, 2004; Smith, 2013) and examining the result of educational activities (eg. Balmer and Richards, 2012; Hamza, 2010; King, 2004; King, 2011; Şahin İzmirli, 2012). It could also be stated that since 2010, there has been an increase in the number of research designs based on the transformative learning theory, which is now known with its phases and structure.

In qualitative research designs, the research subject and the research phenomenon are regarded as a process interpreted in the natural research environment (Creswell, 1994). In this study, which aimed at examining the transformation experienced by a faculty member participating in a technology counselling program as a professional development activity, qualitative research design was used. The research participant was determined with the criterion sampling technique, one of purposeful sampling methods. In the Spring Term of the academic year of 2011-2012, nine faculty members (mentees) from the Education Faculty of a state university participated in a technology counselling program

executed by the doctorate students (mentors) attending the department of Computer Education and Instructional Technologies. Using the one-on-one method and conducted with one faculty member (mentee) from the Education Faculty of a state university and one doctorate student (mentor) attending a doctorate program in the department of Computer Education and Instructional Technologies at the same faculty. In this respect, the mentee and the mentor met once a week in the mentee's office. In the study, researcher's journals and semi-structured interview form were used as the data collection tools. The 62-minute audiorecord and the 24-page researcher's journals obtained within the scope of the study were analyzed with the descriptive analysis method based on the related literature.

The overall purpose of the technology counselling program executed was to contribute to the faculty members' technology use in research, instructional and personal activities who participated in the professional development. In this respect, the needs of a faculty member participating in the technology counseling program were determined (*researcher's journal number-1*, 05.03.2012). Following this, depending on the faculty member's convenience and desire, the following week's plans were prepared at the end of each week's work (*researcher's journal number 1*), and the process lasted 10 weeks in total. At the end of the process, the faculty member prepared a website with the support of the mentor in line with the mentee's needs. The transformation phases of the counselor faculty member are presented below in line with the research purpose.

Table 4 presents the transformation phases experienced by the counselor faculty member within the scope of the technology counseling program according to Mezirow's (1994) 10 transformation phases.

Table 1: Transformation Phases Experienced by the Counselor Faculty Member

Self-examination
Critical evaluation
Awareness
Discovery
Acquiring knowledge and skills
Testing new roles
Developing competency and self-confidence

As can be seen in Table 1, it could be stated that the counselor faculty member experienced different transformation phases. , the participant could be said to reach the ninth step among Mezirow's transformation phases. Within the framework of the participant's applications and the feedback he received, it could be stated that he developed self-confidence regarding his new role.

Giriş

Teknolojinin bireyin hayatı üzerinde kişisel ve mesleki anlamda etkisi olduğundan bahsetmek mümkündür. King (2002a), teknolojiyle iç içe yaşadığımız yüzyılda, öğretim üyelerinin teknolojiyi hem kişisel hem de mesleki yaşamlarında etkin bir şekilde kullanmalarının önemli olduğunun altını çizmektedir. Son yıllarda okul ve sınıflar teknoloji ile donatılmış ve farklı yazılımlar öğrencilerin kullanımına sunulmuştur. Bu noktada sadece öğrenme ortamlarının teknoloji ile donatılması, bu teknolojilerin hızlı bir şekilde eğitsel kazanımlar için kullanılacağı anlamına gelmediğinin ayrımını yapmak gerekmektedir (Earle, 2002; King, 2002a; World Links, 2007). Bu yüzden teknolojinin sınıf içinde eğitsel amaçlı kullanımının diğer bir ifade ile teknoloji entegrasyonunun temel bileşenlerinden birinin de öğretmenin mesleki gelişimi olduğu vurgulanmaktadır (Jelfs ve Coulbourn, 2002; King, 2002b; World Links, 2007). Aksi takdirde mevcut teknolojilerin yanlış kullanımı veya verimli kullanılmaması gibi entegrasyon sürecinde çeşitli sorunları ortaya çıkaracaktır (Akteke Öztük, Arı, Kubuş, Gürbüz ve Çağıltay, 2008). Böylesi bir tartışmanın merkezinde yer alan öğretmenlerin teknolojiyle ilişkili gereksinimlerden, oluşturulan standartlardan, durum ve değişimlerden etkilendikleri söylenebilir (King, 2002a). Dolayısıyla değişen dış faktörler öğretmenlerin değişimi ve dönüşümünü zorunlu kılmaktadır (King, 2000).

Alanyazında, mesleki gelişim ve öğretmen eğitimi son zamanlarda yetişkin eğitimi olarak ele alınmaktadır. Yetişkin öğrenme kuramlarından biri olan dönüştürücü öğrenme kuramı, eğitim teknolojileri alanında öğretim üyelerinin gelişimi konusunda geniş bir çati olarak karşımıza çıkmakta ve öğretim üyelerinin bu alandaki öğrenme sürecine ilişkin bir bakış açısı sunmaktadır (King, 2002a). Alanyazın tarandığında dönüştürücü öğrenme kuramı temel alınarak öğretim üyelerinin, öğretmenlerin veya öğretmen adaylarının mesleki gelişimi ile ilgili yapılan araştırmalara ulaşılabilmektedir ve bu çalışmaların çoğu, teknoloji entegrasyon sürecinin dönüştürücü öğrenme kuramı ışığında ele alınabildiğini ifade etmektedir (Allen, 2008; Griswold, 2007; Kabakçı, Odabaşı ve Kılıçer, 2010; King, 2002a, Şahin İzmirli, 2012; Whitelaw, Sears ve Campbell, 2004). Dönüştürücü öğrenme kuramı yetişkin öğrenenlerin inançlarını, varsayımlarını, değerlerini edindikleri ve yeni bilgiler ışığında eleştirel değerlendirme süzgecinden geçirdikleri süreci anlamaları için kapsamlı bir yol olarak görülmektedir (Cranton, 1994; Mezirow, 2000).

Dönüştürücü Öğrenme Kuramı

Dönüştürücü öğrenme kuramı, Jack Mezirow tarafından, ilk olarak 1978'de ortaya konmuştur. 1980'lerden günümüze kuram, yetişkin öğrenmesi ve gelişimi araştırmalarında araştırmacılar tarafından temel olarak ele alınmıştır (Kitchenham, 2008; Merriam ve Caffarella, 1999). Kuram insan iletişiminin doğası üzerine temellendirilmiştir (Taylor, 1998). Mezirow (1996), öğrenmeyi bireyin yeni deneyimlerinden çıkardığı anlamları yorumlarken, geçmiş deneyimlerini gelecekteki eylemlerine rehberlik etmesi için kullanması olarak ifade etmektedir. Diğer bir ifade ile geçmiş deneyimler bireyin yaşantısında, dönüşümünde büyük önem taşımakta ve birey yeni deneyimlerini eleştirel yansıtma sürecinden geçirerek öğrenmektedir (Mezirow, 2000; King, 2002a). Mezirow (2000), dönüşümlerin çoğunlukla aşağıda açıklanan aşamaların çeşitli biçimlerini takip ettiğini belirtmektedir. Mezirow (1994) aynı zamanda, bu dönüşüm aşamalarının doğrusal bir yol izlemeyebileceğini; bireylerin farklı

biçimlerde dönüşüm yaşayabileceklerini belirtmiştir. Diğer bir ifade ile bireylerin durumlara göre ulaşacağı dönüşüm aşamalarının öncesinde tüm aşamaları yaşamayabileceğini ifade etmektedir. Tablo 1’de dönüştürücü öğrenme sürecinin on aşaması yer almaktadır (Kitchenham, 2008; Mezirow, 2000):

Tablo 1: Mezirow’un dönüştürücü öğrenme kuramının on aşaması

Aşama 1	Kafa karıştıran bir ikileme düşme
Aşama 2	Korku, öfke, suçluluk veya utanç nedeniyle öz-inceleme yapma
Aşama 3	Varsayımların eleştirel değerlendirilmesi
Aşama 4	Hoşnutsuzluğun farkına varılması ve dönüşüm sürecinin paylaşılması
Aşama 5	Yeni rol, ilişki ve eylemler için seçenekleri keşfetme
Aşama 6	Eylem planı hazırlama
Aşama 7	Planları uygulamak için bilgi ve beceri edinimi
Aşama 8	Yeni rollerin geçici olarak denenmesi
Aşama 9	Yeni rol ve ilişkilerde yeterlik ve özgüveni oluşturma
Aşama 10	Yeni bakış açılarının belirlediği durumlar üzerine kişinin yeniden bütünleştirme yapması

Tablo 1’de sunulan dönüşüm aşamaları aşağıda açıklanmıştır (Mezirow, 2000).

Aşama 1. *İkileme düşme*: Bireyin içsel bir karmaşa yaşadığı aşamadır.

Aşama 2. *Öz inceleme*: İkilem sonrası bireyin duygularında ani yükselme ve alçalma yaşaması, kendini güvende hissetmemesi ve kendisini ve olası farklı dünya bakış açılarını incelemesidir.

Aşama 3. *Eleştirel değerlendirme*: Bireyin kendisini, yaşadıklarını, çevresini eleştirel bir gözle değerlendirmesidir.

Aşama 4. *Farkına varma*: İkileme düşme ile başlayan, duygularındaki ani yükselme ve alçalma ile hissedilmeye başlanan ve bireyin eleştirel değerlendirme ile süreci değerlendirdiği aşamalardan sonra farkına vardığı huzursuzluğu ve bu huzursuzluğun çevre ile paylaşıldığı aşamadır.

Aşama 5. *Keşfetme*: Çevre ile paylaşımları sonucunda alternatif yollar bulan bireyin seçeneklerini değerlendirdiği aşamadır.

Aşama 6. *Eylem planı hazırlama*: Bireyin yaşantısı üzerine aldığı yeni kararlara paralel olarak olasılıklarını denenmesine ilişkin plan yapılan aşamadır.

Aşama 7. *Bilgi ve beceri edinimi*: Bireyin olasılıklarını denerken ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerileri gerek hizmetçi kurslar gerek bireysel çabaları ile edindiği aşamadır.

Aşama 8. *Yeni rollerin denenmesi*: Edinilen bilgi ve beceriler çerçevesinde planlanan uygulamanın denendiği aşamadır.

Aşama 9. *Yeterlik ve özgüveni oluşturma*: Bireyin denemeler sonucunda kendine güveninin geliştiği aşamadır.

Aşama 10. *Bütünleştirme*: Edinilen bilgi ve becerilerin denenmesi ile oluşturulan yeni yaklaşımın yaşantısının farklı noktaları ile ilişkilendirildiği aşamadır.

Bu bağlamda çalışmanın amacı Türkiye’de bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi’nde gerçekleştirilen teknoloji danışmanlığı programına katılan bir öğretim üyesinin, Mezirow’ un (1994) dönüştürücü öğrenme kuramında yer alan on aşamaya göre mesleki gelişim sürecini betimlemektir. Diğer bir ifade ile öğretim üyesinin gerçekleştirilen etkinlik çerçevesinde mesleki gelişim bağlamında yaşadığı dönüşüm aşamaları incelenmiştir.

Alanyazın Taraması

Alanyazın incelendiğinde dönüştürücü öğrenme kuramının sıklıkla iki kategoride çalışıldığı görülmektedir: a)ne olduğunun ve felsefi yapısının incelendiği çalışmalar (Cranton, 1994; King, 2009; Mezirow, 1996, 1997; Taylor, 2007; Şahin İzmirli, Odabaşı, Kabakçı Yurdakul, 2012) ve b)araştırmaların kuramsal dayanağı olarak ele alındığı çalışmalardır (ör. King, 2011; Şahin İzmirli, 2012). Araştırmaların kuramsal dayanağı olarak ele alındığı çalışmalarda ise sıklıkla yetişkin eğitimi süreçlerinin planlanması (Doering, 2006; Gravett, 2004; Smith, 2013) ve eğitim etkinliklerinin sonuçlarını izleme (ör. Balmer ve Richards, 2012; Hamza, 2010; King, 2004; King, 2011; Şahin İzmirli, 2012) gibi amaçlarla çalışmaların gerçekleştirildiği söylenebilir. 2010 yılı ve sonrasında ise ne olduğu anlaşılan ve aşamaları ve yapısıyla bilinen bir kuram olarak dönüştürücü öğrenme kuramı temel alınarak desenlenen araştırma çalışma sayısının arttığı söylenebilir.

Dönüştürücü öğrenme kuramı temel alınarak desenlenen ve çözümlenen çalışmalar incelendiğinde mesleki gelişim programları kapsamında eğitim etkinliklerinin mesleki gelişimlerin yanı sıra kişisel gelişimlerde (Balmer ve Richards, 2012; Hamza, 2010; King, 2011) ve kültürel etkileşim sonucunda sosyal ilişkilerde de dönüşümü desteklediği (Balmer ve Richards, 2012; Smith, 2013) belirtilmektedir. Aynı zamanda gerçekleştirilen mesleki gelişim etkinliklerinde birey bazında gelişim ve dönüşümler hedeflenmesine rağmen bu süreçlerin kurum bazında da dönüşümleri sağladığı vurgulanmıştır (Balmer ve Richards, 2012; King, 2011).

Alanyazın incelendiğinde dönüştürücü öğrenme kuramı temel alınarak desenlenen araştırmalar sonucunda sıklıkla bir dönüşüm yaşandığı görülmektedir (ör. Balmer ve Richards, 2012; Brock, 2010; Glisczinski, 2007; Hamza, 2010; King, 2004, 2011). Genç yetişkinlerin sıklıkla dönüşüm aşamalarının başlarında yer aldıkları (Brock, 2010; Glisczinski, 2007) görülürken orta ve ileri yaş yetişkinlerin ise daha ileri dönüşüm aşamalarını da yaşadıkları (King, 2004) belirtilmiştir. Bunun yanı sıra araştırmalar daha ileri yaşlarda yer alan yetişkinlerin genç yetişkinlere göre daha fazla dönüşüm yaşadığını göstermektedir (Brock, 2010)

Yöntem

Araştırma deseni

Nitel araştırma desenlerinde çalışma konusu ve araştırma olgusu doğal ortamında yorumlanan bir süreçtir (Creswell, 1994). Mesleki gelişim etkinliği olarak teknoloji danışmanlığı programına katılan bir öğretim üyesinin nasıl bir dönüşüm yaşadığını inceleyen bu çalışmada nitel araştırma deseni benimsenmiştir.

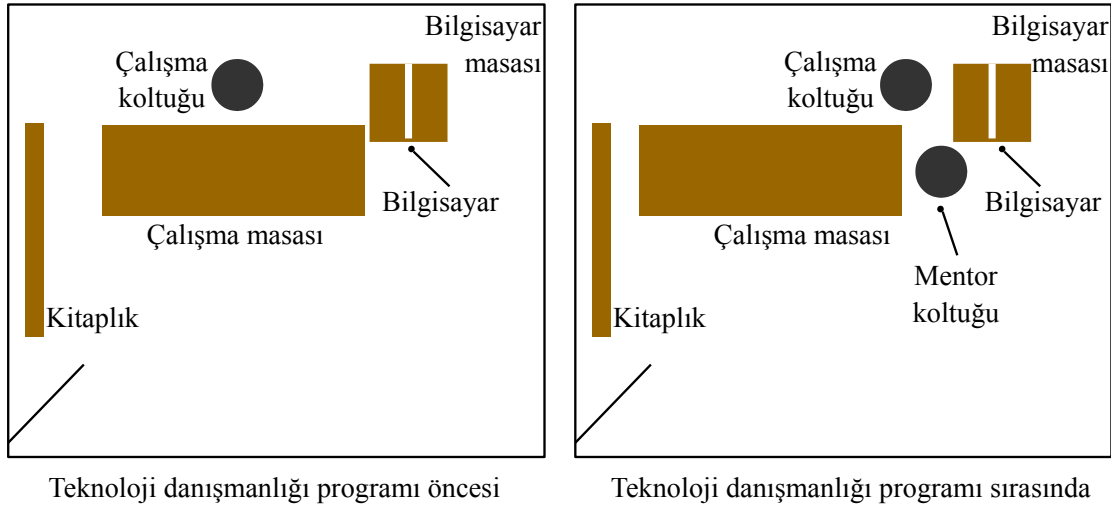
Bağlam

Araştırma Katılımcısının Belirlenmesi ve Bağlam

Araştırma katılımcısı amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme, durumların, örnek olay türlerinin derinlemesine çalışılmasına olanak sağlamaktadır (Patton, 2002; Neuman, 2008). Diğer bir ifade ile ölçüt örneklemede araştırma amacına en uygun olanlar örneklem alınır (Balcı, 2001).

2011-2012 öğretim yılı bahar döneminde bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi'nde görev yapan dokuz öğretim üyesi (menti), Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Anabilim Dalı doktora öğrencileri (mentor) tarafından gerçekleştirilen teknoloji danışmanlığı programına katılmışlardır. Teknoloji danışmanlığı programı kapsamında, bir mentor ve bir menti ile mesleki gelişim modellerinden bire bir (one-on-one) danışmanlık modeline dayalı olarak haftada bir saatlik çalışmalarla teknoloji danışmanlığı programını sürdürmüşlerdir. Teknoloji Danışmanlığı programı süreci, mentilerin izinleri dahilinde (*2 nolu araştırmacı günlüğü*, 09.03.2012) araştırmacı günlüğü olarak devamlı kayıt altına alınmıştır. Mentorların araştırmacı günlükleri çerçevesinde mentilerin teknolojiye bakış açıları ve gelişim süreçleri dönüştürücü öğrenme kuramı çerçevesinde bir dönem boyunca ilgili mentor tarafından araştırmacı günlüğüne yazılmış ve bu araştırmacı günlüğü iki araştırmacı tarafından takip edilmiştir. Tüm takip süreci sonunda mentiler, dokuz mentor ve iki araştırmacı tarafından Mezirow'un 10 dönüşüm aşamasına (Mezirow, 2000) göre puanlanmıştır. Dokuz mentinin Mezirow'un 10 dönüşüm aşamasına göre teknoloji boyutundaki dönüşüm puanları kanıtları ile birlikte uzman görüşüne (BÖTE bölümlerinde çalışan iki öğretim üyesi ve bir öğretim elemanı) sunulmuştur (*2 nolu araştırmacı günlüğü*, 07.05.2012). Uzman görüşü çerçevesinde mentilerin teknolojiye bakış açıları ve gelişim süreçleri açısından dönüştürücü öğrenme kuramına göre dönüşüm aşamalarının en net görüldüğü menti ile çalışılmasına karar verilmiştir. Teknoloji danışmanlığı programı kapsamında teknoloji kullanımında dönüşüm aşamaları en net algılanan öğretim üyesi araştırma katılımcısı olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede belirlenen katılımcı bir devlet üniversitesi'nin Eğitim Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak yedi yıldır çalışmaktadır. Ayrıca iki yıldır çalıştığı bölümde, bölüm başkanı olarak idari görevi bulunmaktadır. Lisansüstü eğitimini yurtdışında (Amerika) tamamlayan katılımcı araştırmacının gerçekleştirdiği sene 40 yaşındadır.

Bir dönem boyunca 1 nolu araştırmacı menti ile beraber kararlaştırdıkları gün ve saatte, mentinin Eğitim Fakültesi'nde yer alan çalışma ofisine (Şekil 1) giderek teknoloji danışmanlığı programını sürdürmüşlerdir.

Şekil 1: Teknoloji danışmanlığı öncesinde ve esnasında mentinin çalışma ofisi

Sürdürülen teknoloji danışmanlığı programının içeriği mentinin ihtiyaçları ve mentorun yetkinliği çerçevesinde şekillendirilmiştir. Menti ve mentor ilk buluşmalarında süreci nasıl ve nerde gerçekleştireceklerini, mentinin ihtiyaçlarını, nasıl buluşacaklarını ve iletişim bilgilerini görüşmüşlerdir (*1 nolu araştırmacı günlüğü*, 05.03.2012). Bir dönem süresince menti ve mentörün karşılıklı etkileşimi şeklinde ilerleyen teknoloji danışmanlığı programında 3 nolu araştırmacı, yetişkin eğitimi, mentörün görevleri, teknoloji entegrasyonu ve araştırmacı günlüğünün yazılması konularında mentora uzman olarak destek olmuştur.

Araştırma Katılımcısı

Araştırma kapsamında incelenen menti bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi'nde teknoloji alanı dışında bir anabilim dalında yöneticilik görevi olan bir öğretim üyesidir (Tablo 2). Menti daha önce teknoloji alanında bir mesleki gelişim etkinliğine katılmadığını belirtmiştir. Ancak meslek hayatında, anabilim dalındaki idarecilik görevinde ve kişisel yaşantısında teknoloji kullanımında çözemediği sorunların olması, teknolojiyi etkin kullanamaması sebepleri ve meslek hayatında daha verimli olabilmek için teknoloji kullanımı üzerine bir mesleki gelişim etkinliğine katılmayı istediğini belirtmiştir. (*Görüşme kaydı*, 8' 52").

Tablo 2: Menti Bilgileri

Cinsiyeti	Eğitim Durumu	Mesleki Kıdemi	Yöneticilik Kıdemi	İlgili kurumda çalışma süresi
Erkek	Doktora	7	2	7

Menti lisansüstü eğitimlerini yurtdışında (Amerika) tamamlamıştır. Menti yurtdışında bilim insanlarının teknolojiyi derslerinde ve hayatlarında aktif kullandıklarını ve kendisinin de bu konuda eksiklerini kapatmaya ve yeni bir şeyler öğrenmeye hevesli olduğunu, teknoloji

bağlamında da kendi işlerini kendisinin baş edebilir hale gelmek istediğini belirtmiştir (*Görüşme kaydı, 52' 03"*).

Veri Toplama Aracının Hazırlanması

İki araştırmacının süreçte tuttuğu araştırmacı günlükleri ve menti ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşme araştırma veri toplama araçlarını oluşturmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu dönüştürücü öğrenme kuramına dayalı olarak oluşturulmuş ve mesleki gelişim etkinliği olarak Teknoloji Danışmanlığı programına katılan bir mentinin dönüşümünü derinlemesine incelenebilmesi için araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu, dönüştürücü öğrenme kuramına dayanılarak King (2009) tarafından geliştirilmiş olan görüşme formu temel alınarak oluşturulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun taslağı beş sorudan oluşmaktadır. Birinci araştırma sorusunda mentiye teknoloji danışmanlığı programına katılma amacı, ikinci araştırma sorusunda teknoloji danışmanlığı programının metni ve mentor açısından katkıları, üçüncü araştırma sorusunda teknoloji danışmanlığı programına bir kere daha katılsa süreci nasıl planlayacağı, dördüncü araştırma sorusunda teknoloji danışmanlığı programı süresince teknoloji kullanımı üzerine değer ve inançlarında nasıl bir değişikliğin olduğu ve son olarak beşinci soruda ise teknoloji danışmanlığı programı sonucunda mesleki, akademik ve kişisel hayatında programa katılmadan öncesine göre farklı neler yapmayı planladığı sorulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme soruları üç araştırmacı tarafından hazırlandıktan sonra BÖTE alanında çalışan iki uzmanın (bir uzman teknoloji entegrasyonu ve yetişkin eğitimi alanında, diğer uzman ise teknoloji entegrasyonu, mesleki gelişim ve nitel araştırma alanlarında) görüşlerine sunulmuştur. Uzmanlar soruları kapsam ve yüz görünüş geçerliliği açısından incelemişlerdir. Uzmanlardan gelen öneriler çerçevesinde yarı yapılandırılmış görüşme formu taslağında yer alan üçüncü araştırma sorusu kapsam geçerliliği açısından uygun bulunmayarak çıkarılmıştır (*2 nolu araştırmacı günlüğü, 01.06.2012*). Uzman görüşünden sonra yarı yapılandırılmış görüşme formunun pilot uygulaması, görüşmeyi kabul eden başka bir menti ile gerçekleştirilmiştir. Görüşme yaklaşık 45 dakika sürmüştür. Pilot görüşme sonunda, yarı yapılandırılmış görüşme formunda son sorunun üç alt soru olarak sorulmasına karar verilmiştir. Aksi durumda görüşmecinin mesleki, akademik ya da kişisel hayatlarından sadece birinde farklı olarak ne yapmayı planladığını anlattığı, diğer seçenekleri göz ardı ettiği fark edilmiştir (*2 nolu araştırmacı günlüğü, 06.06.2012*).

Veri Toplama Süreci

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı günlükleri ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmacı günlükleri iki farklı boyuttan iki araştırmacı tarafından kayda alınmıştır. 1 nolu araştırmacı teknoloji danışmanlığı programı kapsamında mentor olarak araştırmacı günlüğünü yazarken, 2 nolu araştırmacı araştırma sürecine dair dönüm noktalarını araştırmacı günlüğüne almıştır. Araştırma kapsamında tutulan araştırmacı günlükleri Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3: Araştırmacı Günlüğü Bilgileri

1 nolu araştırmacı			2 nolu araştırmacı		
Tarih	Sayfa	Konu	Tarih	Sayfa	Konu
05.03.2012	1 sayfa	- Mentinin gereksinimini ve çalışma günlerini belirleme	09.03.2012	1sayfa	- Menti izinleri
09.03.2012	2 sayfa	- Mentinin talepleri doğrultusunda öğretim etkinliğinin bir ürünü olarak web sitesi hazırlamaya karar verme - Web sitesinin hazırlanacağı platformu belirleme			
16.03.2012	2 sayfa	- Web hosting ve domain alımı, - Web sitesi kurulumuna başlangıç			
23.03.2012	2 sayfa	- Web sitesi için tema seçimi - Seçilen temanın kurulmaya başlanması			
30.03.2012	2 sayfa	- Mentinin tema kurarken karşılaştığı problemin çözümü			
04.04.2012	2 sayfa	- Kurulan temanın uyumlaştırılması			
11.04.2012	3 sayfa	- CSS kod düzenlenmesi ile tema uyumlaştırılması			
18.04.2012	2 sayfa	Paket web site menüsüne "Akademik" sekmesinin eklenmesi - Web sitesi uyumlaştırılması			
25.04.2012	1 sayfa	- Web sitesi uyumlaştırılması			
02.05.2012	1 sayfa	Dönem Sonu	07.05.2012	1sayfa	- Araştırma katılımcısının belirlenmesi
			18.05.2012	1sayfa	- Yarı

			yapılandırılmış görüşme sorularının yazılması
01.06.2012	1sayfa	- Yarı yapılandırılmış görüşme formu uzman paneli	
06.06.2012	1sayfa	- Pilot görüşme	
08.06.2012	1sayfa	- Belirlenen araştırma katılımcısı ile görüşme	

Tablo 3'te görüldüğü üzere 1 ve 2 nolu araştırmacılar tarafında 24 sayfa araştırmacı günlüğü tutulmuştur. Araştırma kapsamında diğer veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme 2 nolu araştırmacı tarafından ses kayıt cihazına alınmış ve yaklaşık 62 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen 24 sayfalık araştırmacı günlükleri ve 62 dakikalık ses kaydı alanyazına dayalı olarak betimsel analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Betimsel analizde verilerin analize hazırlanması amacıyla veriler türlerine göre sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma kapsamında, verilerin dökümü ve düzenlenmesi gerçekleştirilmiştir. Dökümü yapılan verilerin doğruluğu dökümü gerçekleştirilmeyen diğer araştırmacı tarafından kontrol edilmiştir. Bu işlem ses kaydı içerisinden rastgele seçilen bir bölümün, ses kaydı dökümü ile eşleştirilmesi şeklinde gerçekleştirilmiştir. Böylece verilerin analize hazırlanması sağlanmıştır. Verilerin kodlanması sürecinde katılımcının öne çıkan dönüşüm özellikleri belirlenmeye çalışılmış ve ilişkili kavramlara benzer kodlar atanmaya çalışılmıştır. Bu süreçten sonra benzer kodlamalar altında birleşen yapılar Mezirow'un dönüştürücü öğrenme kuramının on aşaması olarak belirlenen temalar altında toplanmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmada geçerlik araştırmacının araştırdığı olguyu, var olduğu biçimiyle yansız gözlemesi anlamına gelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu bağlamda veri toplama aracı ile yansız veri toplanabilmesi için dönüştürücü öğrenme kuramına dayanılarak King (2009) tarafından geliştirilmiş olan görüşme formu temel alınarak oluşturulmuş ve tarafsız iki uzman tarafından incelenmiştir. Aynı zamanda veri toplama aracının geçerliği için uygulama

öncesi bir pilot uygulama ile araç denenmiştir. Veriler toplandıktan sonra alanyazında yer alan kavramsal çerçeve (Mezirow'un dönüştürücü öğrenme kuramının on aşaması) boyutunda betimsel analiz gerçekleştirilmiştir. Görüşülen bireyden doğrudan alıntılara yer vermek ve bunlardan yola çıkarak sonuçları açıklamak geçerlik için önemli olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmada da kodların ve temaların elde edildiği katılımcı görüşmesinden birebir alıntı yapılması, katılımcı teyidinde başvurulması, tahmin ve genellemelerde tutarlı olunması ve araştırmacı günlüğü ile desteklenmesi gibi yöntemlerle iç geçerlik sağlanmıştır. Bunun yanı sıra araştırma kapsamında süreçte atlanan durumların olmaması için iki araştırmacı tarafından araştırma günlükleri tutulmuştur. Dış geçerlik kapsamında araştırma örnekleme gerekçeleriyle sunulmuştur. Araştırmanın güvenilirliği kapsamında veri çeşitlemesine gidilmiştir (Fraenkel ve Wallen, 2003). Araştırmanın dış geçerliğinin sağlanabilmesi için araştırma deseni, araştırma katılımcısı, veri toplama aracının hazırlanması, verilerin analizi ve araştırma bağlamı detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Çalışmanın geçerlik ve güvenilirliği için gerçekleştirilen bazı durumlar araştırmanın inandırıcılığı için ayrı bir öneme sahiptir. Araştırmanın inandırıcılığı için veri çeşitlemesi, katılımcı teyidinde başvurma ve bağlamı detaylı betimleme yollarına başvurulmuştur (Lincoln & Guba, 1985). Süreçte veriler çözümlenirken tam olarak anlaşılamayan veya temalaştırılamayan durumlarda katılımcı teyidinde başvurulmuştur. Araştırmadan elde edilen veriler bulgulaştırılırken tema açıklamaları ve doğrudan alıntılar verildikten sonra yorumlama yapılmıştır.

Bulguların Yorumlanması

Araştırma verilerinden tema ve kodlara ulaşıldıktan sonra farklı veri toplama araçlarından gelen veriler öncelikle araştırma amaçlarına uygun şekilde kategorilendirilmiştir. Değişkenler arasında neden-sonuç ilişkileri kurularak büyük çerçeveye ulaşılmaya çalışılmıştır. Temalara verilecek örnekler ses kaydında katılımcının vurgulamasına, tekrar tekrar örnek vermesine veya konu üzerinde daha uzun ve detaylı durmasına göre seçilmiştir. Kategorilenen, birbiriyle olası ilişkileri incelenen ve örneklenen bulgulardan yorumlara ulaşılmaya çalışılmış, alanyazınla karşılaştırılmıştır.

Bulgular

Gerçekleştirilen teknoloji danışmanlığı programının genel amacı mesleki gelişim programına katılan öğretim üyelerinin araştırma, öğretim ve kişisel etkinliklerinde teknoloji kullanım durumlarına katkı sağlamaktır. Bu kapsamda teknoloji danışmanlığı programına katılan bir öğretim üyesinin gereksinimi belirlenmiş (*1 nolu araştırmacı günlüğü*, 05.03.2012), ardından öğretim üyesinin uygunluğuna ve isteğine göre her hafta çalışma bitiminde gelecek haftanın çalışma planları hazırlanmış (*1 nolu araştırmacı günlükleri*) ve süreç toplamda 10 hafta yürütülmüştür. Sürecin sonunda ise öğretim üyesi, menti gereksinimleri doğrultusunda mentörden destek alarak bir web sayfası hazırlamış ve yayına koymuştur. Bu bölümde araştırma amacına göre danışan öğretim üyesinin dönüşüm aşamaları aşağıda sunulmuştur.

Danışan öğretim üyesinin Mezirow'un (1994) 10 dönüşüm aşamasına göre teknoloji danışmanlığı programı kapsamında deneyimlediği dönüşüm aşamaları Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4: Danışan Öğretim Üyesinin Deneyimlediği Dönüşüm Aşamaları

Öz inceleme
Eleştirel değerlendirme
Farkına varma
Keşfetme
Bilgi ve beceri edinimi
Yeni rollerin denenmesi
Yeterlilik ve özgüveni oluşturma

Tablo 4'te görüldüğü üzere danışan öğretim üyesinin farklı dönüşüm aşamalarını deneyimlediği söylenebilir. Bu kapsamda dönüşüm aşamalarından “öz inceleme aşamasında” olduğu belirlenen mentinin süreçte şu ifadelerle duygularını anlattığı belirtilebilir: *“Bu işin aslında çok kolay olacağını düşünmüştüm, site temasını satın aldıktan sonra yönlendirmenin olduğu bir ekranla karşılaşacağımı ve hemen görsellerini yüklemeye geçebileceğimi düşündüm. Ancak web sitesi yapmak için çok zaman ayırdım, kaç haftadır bunla uğraşıyorum ancak süreç çok yavaş ilerliyor.”* (1 nolu araştırmacı günlüğü, 04.04.2012). Benzer şekilde başka bir araştırmacı günlüğünde ise mentinin yoğun uğraşlarına rağmen yavaş ilerleyen bu öğrenme sürecini *“Nasıl bir işe girdik biz?”* dedikten sonra, bu işe ayıracağı zamanı başka işlerine ayırdığında daha çok verim alacağını, yapacak işlerinin çok yoğun olduğunu söylemiştir. *“1 nolu araştırmacı günlüğü, 30.03.2012)”* şeklinde yorumladığı belirtilmiştir. Mentinin teknoloji danışmanlığı programı kapsamında belli bir dönem, sürecin altından kalkamayacağı yönünde görüşünün oluştuğu ve duygularında ani iniş ve çıkışların yaşandığı araştırmacı günlüğünde belirtilmektedir. Bu bağlamda mentinin süreçte kendisini sorguladığı söylenebilir. Mentinin gerçekleştirdiği öğrenme etkinliklerinin kendi alanı dışında bir alan kapsamında olması sebebiyle öğrenme ve uygulama süreçlerinin yavaş ilerleyebileceğini farketmesi gibi durumlarla sürecinin devam ettiği söylenebilir.

Dönüşüm aşamalarından “eleştirel değerlendirme aşaması”, bireyin yaşadığı durumu içinde bulunduğu bağlamla birlikte eleştirel olarak inceleyebilmesi olarak belirtilmektedir. Bu kapsamda mentinin, *“Aynı zamanda bu site üzerinden ben bir takım ders notlarımı paylaşabiliyorum, öğrencilerle. Ve hatta bölüm başkanı olarak, ilerde bir web sitesi kurmamız gerekirse, bir bölüm arşivi yapmamız gerekirse bu bilgiler benim çok işime yarayacak...”* (Ses kaydı) şeklinde öğrendiği becerileri kendi bağlamıyla ilişkilendirmesi, teknoloji danışmanlığı programında eleştirel değerlendirme aşamasını yaşaması şeklinde yorumlanmıştır. Diğer bir ifade ile mentinin öğrendiklerini çevresi ve akademik işleri çerçevesinde nasıl kullanılabileceğine yönelik “eleştirel bir değerlendirme” yaptığı görülmektedir.

Dönüşüm aşamalarından dördüncü sırada yer alan “farkına varma aşaması” kapsamında bireylerin duyumsadığı huzursuzluk ve çıkarımların çevre ile paylaşımı söz konusudur. Katılımcının bu durumu yaşadığı şu sözleri ile örneklendirilebilir: *“Bana diyor ki ‘Ben buyum, benim yaptığım işler bunlar.’ Bu (web sitesi) karttan (kartvizit) çok daha anlamlı ve karttan çok daha az yer tutuyor. Hiç yer tutmuyo. Bunu farketmek ve anlatmak lazım. Gelecek bunları gerektiriyor...”* (Ses kaydı). Menti süreçte yaşadığı zorluklar ve bu zorluklar

karşısında ani duygu değişimlerinden sonra eleştirel değerlendirme aşaması ile süreci ve kendisini irdelediği söylenebilir. Eleştirel değerlendirme aşamasının da bir çıktısı olarak bireyin farkına vardığı üstün özellikleri çevresi ile paylaşma istekliliği “farkına varma aşamasını” yaşaması şeklinde yorumlanmaktadır.

Mezirow’un “keşfetme aşamasında” bireylerin çevre ile duyumsadıkları rahatsızlıkları paylaşımlarının üzerine diğer bireylerin alternatif uygulamaları hakkında fikir sahibi oldukları söylenebilir. Araştırma katılımcısının da böyle bir deneyim yaşadığı araştırma günlüğünde şu şekilde belirtilmiştir: “*Danışan hoca kişisel web sitesi hazırladığını arkadaşlarıyla ve bölümdeki diğer iş arkadaşlarıyla paylaştığını hatta bazılarının ‘bu siteyi gerçekten sen mi hazırladın’ diye şaşırıklarını, beğendiklerini, onun hakkında bir çok şeye ulaşabildiklerini, güzel bir arşivleme yapısı oluşturulabileceğini belirttiklerini bugün benimle paylaştı.*” (1 nolu araştırmacı günlüğü, 18.04.2012). Bu bağlamda mentinin yaptıklarını akranları ile paylaştığını ve onların alternatif neler yaptıklarını sorguladığını ya da kendi uygulaması hakkında görüşlerini almaya çalıştığını söyleyebiliriz. Böylesi bir keşfetme sürecinin mentinin uygulamaları hakkında kendisine dönüt verdiğini belirtebiliriz. Bunun yanı sıra mentinin akranlarıyla paylaşımı sonrasında yapmak isteyeceği yeni durumlarında ortaya çıkabileceğinden bahsedebiliriz. Mentinin aldığı dönütler ve yeni uygulama kararları bir anlamda menti için oluşturulabilecek bir sonraki adım için eylem planı niteliği taşımaktadır.

Dönüşüm aşamalarından “bilgi ve beceri edinimi” aşamasında mentinin bir önceki aşamada belirleyeceği yeni kararları uygulamaya geçmesi için gerekli bilgi ve beceri ediniminin olduğu aşamadır. Bu bağlamda katılımcının “... *danışan hoca, arkadaşlarından öğrenmiş ve bazılarının web sitelerinde karekod uygulamasının olduğunu ve kendi web sitesinde de uygulanabilme durumuna ilişkin benden görüşler aldı. Benden görüş almasına rağmen bu konuya önceden de biraz araştırdığını süreçte konuşmalarımızdan anladım...*” (1 nolu araştırmacı günlüğü, 25.04.2012) şeklinde süreçte mentinin ihtiyaçları çerçevesinde ön araştırma yaptığını söyleyebiliriz. Bu kapsamda mentinin öğrenme etkinliklerine içsel motivasyonla yaklaştığı, kendisine sunulanın ötesinde öğrenmek istediği olguları da çıkarımsadığı söylenebilir. Böylesi bir durum katılımcının istekliliği ve var olan sürecin verimli gitmesi şeklinde yorumlanabilir.

Mezirow’un sekizinci adımı olan yeni rollerin denenmesi dönüşüm aşamasında katılımcının edindiği bilgi ve becerileri uygulamaya çalıştığı söylenebilir. Bu duruma ilişkin “...Kendisi de site ile uğraşmayı sevdiğini, aslında okuldaki işlerin yoğunluğundan başka şeyler yapmaya çok zaman bulamadığını fakat bu yoğunluk arasında sitede düzenleme ve değişiklikler yaptığını söyledi... Şimdiye kadar beraber uğraştıklarımız kendisinin araştırdıkları tüm hepsini işe koşarak kendisinin bir şeyler yapmaya çalıştığını gözlemliyorum.” (1 nolu araştırmacı günlüğü, 25.04.2012) şeklinde araştırmacı notları alınmıştır. Bu çerçevede katılımcının diğer iş yoğunluklarına rağmen, gönüllü olması ve sürece ilişkin inancını kaybetmemesi oluşturduğu web sayfası için zaman ayırması ve uğraşması edindiği yeni rolü denemesi şeklinde yorumlanabilir.

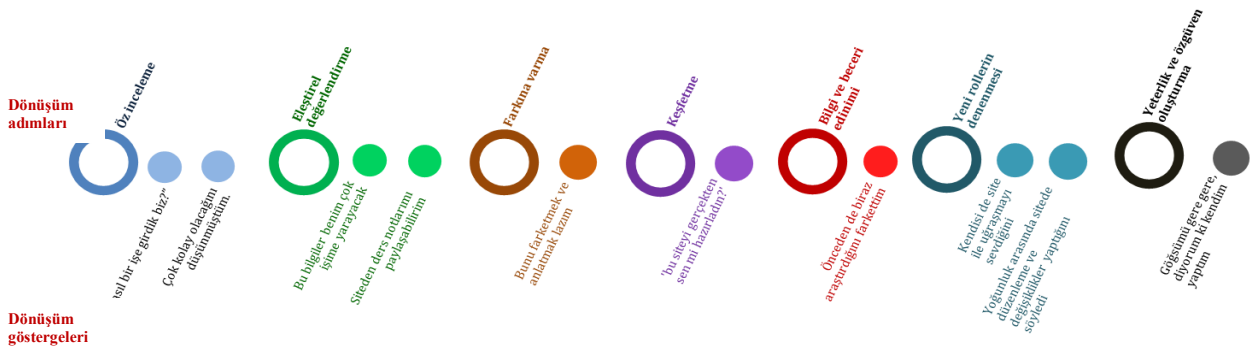
Son olarak katılımcının, Mezirow’un dönüşüm aşamalarından dokuzuncu adıma kadar ulaştığı söylenebilir. Katılımcının uygulamaları ve çevresinden aldığı dönütler çerçevesinde yeni rolüne ilişkin özgüveninin geliştiği söylenebilir. Mezirow’un dönüşüm aşamalarından dokuzuncu adım olan yeterlik ve özgüven oluşturmaya yönelik katılımcının “*web sitesini ben*

herkese de, göğsümü gere gere, diyorum ki kendim yaptım diyorum.” (Ses kaydı) bu ifadesi örnek olarak gösterilebilir. Böyle bir ifade katılımcının bu konuda özgüveninin geliştiğinin bir ifadesi olarak yorumlanmaktadır.

Sonuç ve Tartışma

Gelişen teknoloji karşısında eğitimcilerin teknolojiye ayak uydurabilmesi ve bu teknolojileri sınıf içinde etkili olarak kullanabilmesi için mesleki gelişim boyutunda farklı etkinliklerin düzenlenmesinin bir ihtiyaç olduğundan bahsetmek mümkün görünmektedir. Bu çerçevede öncelikle yetişkin kuramlarının diğer öğrenme kuramlarından farkı ve ne oldukları net bir şekilde ortaya koyulmasına yönelik çalışmalar (Cranton, 1994; King, 2009; Mezirow, 1996, 1997; Taylor, 2007; Şahin İzmirli, Odabaşı, Kabakçı Yurdakul, 2012) gerçekleştirilmiştir. Devam eden süreçte ise bu kuramlar temel alınarak desenlenen araştırmalara (Balmer ve Richards, 2012; Doering, 2006; Gravett, 2004; Hamza, 2010; King, 2004; King, 2011; Smith, 2013; Şahin İzmirli, 2012) yoğunluk verilmiştir. Bu çalışmada öğretim üyesinin teknoloji kullanımına yönelik mesleki gelişim süreci yetişkin öğrenme kuramlarından biri olan dönüştürücü öğrenme kuramı çerçevesinde incelenmiştir.

Dönüştürücü öğrenme kuramı, yeni bilgilerin var olan bilgilerle bütünleşmesi sonucunda yetişkinin inançlarında, kabullerinde ve değerlerinde gerçekleşen dönüşümleri anlamak için kapsamlı bir yol sunmaktadır (Cranton, 1994). Bu çerçevede gerçekleştirilen araştırmada katılımcının teknoloji danışmanlığı programının başında zorlandığı ve dönüşümüne öz inceleme aşaması ile başladığı belirtilebilir. Katılımcının teknoloji danışmanlığı programı sürecinde tüm idari işlerine ve yoğunluğuna rağmen teknoloji danışmanlığı programına zaman ayırması, edindiği bilgi ve becerileri denemesi ve son olarak konuya ilişkin özgüven geliştirmesi açısından katılımcının önemli bir dönüşüm aşamasına ulaştığı söylenebilir. Diğer bir ifade ile bir dönem boyunca sürdürülen hem yetişkin eğitimi hem de mesleki gelişim etkinliği kapsamında katılımcının teknoloji danışmanlığı programı ile “öz incele” aşamasından “özgüven geliştirmesi” aşamasına kadar dönüşüm yaşadığı belirtilebilir. Yaşanan böylesi bir dönüşüm, öğretim üyelerine teknoloji kullanımına yönelik gerçekleştirilecek mesleki gelişim etkinliklerinin, onların sınıf ortamında teknoloji entegrasyonlarını da olumlu etkileyeceği (Jelfs ve Coulbourn, 2002; King, 2002b; World Links, 2007) sonucu ile paralellik göstermektedir. Katılımcının yaşadığı dönüşüm adımları ve bu adımları yaşadığına yönelik öne çıkan göstergeler Şekil 2’de belirtilmektedir.

Şekil 2: Katılımcının yaşadığı dönüşüm adımları ve göstergeleri

Şekil 2’de görüldüğü gibi araştırmada teknoloji danışmanlığı programı kapsamında katılımcının Mezirow’un 10 dönüşüm aşamasından dokuzuncu aşama olan öz güven oluşumu aşamasına kadar bazı deneyimler yaşadığı söylenebilir. Bu çerçevede katılımcının öz inceleme aşaması ile başladığı ve duygularında ani değişikliklerin olduğu, “acaba” sorusuyla sürecini incelemeye başladığı görülmektedir. Devam eden süreçte katılımcı yaşadığı durumun çevresinde de yaşanıp yaşanmadığını sorguladığı ve paylaşımlarda bulunduğu belirlenmiştir. Bu etkileşim sonucunda birey, daha fazla yapabileceği durumların bile olabileceğini keşfetmiş ve bu becerileri de gerçekleştirebilmek için gerekli bilgi edinimi için araştırmalar yapmıştır. Teknoloji danışmanlığı programının sonlarına doğru ise katılımcının süreçte yapmayı planladığı ve uygulamaya çalışıp öğrendiği etkinlik olan “web sayfası” hazırlamaya yönelik özgüveninin geliştiği ve bunu net bir şekilde dile getirdiği belirtilmiştir. Araştırma kapsamında öğretim üyesinde meydana gelen dönüşümünü destekleyen temel unsurlar olarak (a) öğretim üyesinin, yeni teknolojiler konusunda öğrencileriyle arasında oluşan teknoloji kullanım farkını azaltmaya çalışarak öğrencilerine cevap verebilmeyi istemesi ve (b) bir akademisyen olarak çalışmalarını, portfolyosunu, araştırmacı kimliğini sunacağı ve derslerine destek amacıyla kullanabileceği bir web sitesi oluşturmak istemesi şeklinde sıralanabilir.

Araştırma kapsamında orta yaş yetişkin ile çalışıldığı düşünüldüğünde alanyazına paralel olarak (Brock, 2010; Glisczinski, 2007; King, 2004) katılımcının Mezirow’un dönüşüm adımlarından dokuzuncu aşamaya kadar ulaştığı görülmektedir. Diğer bir ifade ile katılımcının dönüşümün birçok aşamasını yaşamaya alanyazında belirtilen orta ve ileri yaş gruplarında dönüşümün daha net gözlenebilmesi (Brock, 2010) durumu ile paralelik göstermektedir.

Alanyazında mesleki gelişim etkinliklerinin bireysel gelişimi de desteklediği (Balmer ve Richards, 2012; Hamza, 2010; King, 2011) durumuna paralel olarak gerçekleştirilen araştırmada da mesleki gelişim etkinliğinin kişisel gelişimi de desteklediği görülmektedir. Bunun yanı sıra katılımcının mesleki gelişiminin hedeflendiği etkinliklerin katılımcıya kazancının yanında katılımcının uygulamalarıyla dolaylı olarak kuruma da kazanç sağlayacağı belirtilmektedir (Balmer ve Richards, 2012; King, 2011). Bu duruma yönelik katılımcı, gerçekleştirdiği uygulamanın bölüme ve iş arkadaşlarına da katkı sağlayacağını belirtmiştir. Öğretim üyelerinin teknoloji kullanımına yönelik mesleki gelişim etkinliklerinin dönüştürücü öğrenme kuramı çerçevesinde planlanmasının öğretim üyelerinin hem kişisel hem de mesleki yaşamlarını destekleyeceği söylenebilir. Bu çerçevede etkinliklerin kişisel dönüşümlere katkısının yanı sıra diğer paydaşların ve kurumların dönüşümüne etkisi de incelenebilir. Ayrıca böyle bir çalışma kapsamında kurumun dönüşüm aşamaları ile bireyin dönüşüm aşamalarının ilişkisi ve göstergeleri karşılıklı incelenebilir.

Tek bir katılımcının detaylı incelenmesi ile gerçekleştirilen bu çalışmada katılımcının üst düzeyde dönüşüm yaşadığı ve bu dönüşümü destekleyen durumların onun kişisel ve sosyal gelişimi ile ilgili nedenlerden etkilendiği söylenebilir. Tek katılımcı ile gerçekleştirilen bu çalışmadan farklı olarak birden çok katılımcının yer alacağı yeni araştırmalar da desenlenebilir. Bu araştırmalar kapsamında mesleki gelişim etkinliklerinin mesleki, kişisel ve kurumsal dönüşümlere ve dönüşüm aşamalarındaki farklılıklara etkisi incelenebilir. Ayrıca farklı farklı yetişkin yaş kategorilerinde, farklı cinsiyetlerde, farklı branş ya da meslek dalları arasında dönüşüm aşamalarının nasıl değiştiği incelenebilir.

Kaynakça

- Akteke Öztük, B., Arı, F., Kubuş, O., Gürbüz, T., ve Çağıltay, K. (2008). Öğretim Teknolojileri Destek Ofisleri ve Üniversitedeki Roller. *Akademik Bilişim 2008*, (Bildiri kitapçığı No:101). Çanakkale.
- Allen, G. (2008). *Practicing teachers and web 2.0 technologies: Possibilities for transformative learning*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Columbia University, New York.
- Balcı, A. (2001). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, teknik ve ilkeleri* (5. Baskı). Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Balmer, D. F., ve Richards, B. F. (2012). Faculty development as transformation: Lessons learned from a process-oriented program. *Teaching and learning in medicine*, 24(3), 242-247.
- Brock, S. E. (2010). Measuring the importance of precursor steps to transformative learning. *Adult Education Quarterly*, 60(2), 122-142.
- Cranton, P. (1994). *Understanding and promoting transformative learning; a guide for educators of adults*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Creswell, J. W. (1994). *Research designs: Qualitative and quantitative approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Doering, A. (2006). Adventure learning: Transformative hybrid online education. *Distance Education*, 27(2), 197-215.
- Earle, R. S. (2002). The integration of instructional technology into public education: Promises and challenges. *ET Magazine*, 42(1), 5-13.
- Fraenkel, J. R. ve Wallen, N. E. (2003). *How to design and evaluate research in education*. New York: McGraw-Hill.
- Gravett, S. (2004). Action research and transformative learning in teaching development. *Educational Action Research*, 12(2), 259-272.
- Griswold, W. (2007). *Transformative learning in a post-totalitarian context: Professional development among school teachers in rural Siberia*. Yayınlanmamış doktora tezi, Kansas State University, Kansas.
- Hamza, A. (2010). International experience an opportunity for professional development in higher education. *Journal of Studies in International Education*, 14(1), 50-69.
- Jelfs, A., & Colbourn, C. (2002). Virtual seminars and their impact on the role of the teaching staff. *Computers & Education*, 38(1), 127-136.
- Kabakci Yurdakul, I. (2011). An Evaluative Case Study on Professional Competency of Preservice Information Technology Teachers. *Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10(3).
- Kabakçı, I, Odabaşı, H. F. ve Kılıçer, K. (2010). *Transformative learning based mentoring for professional development of teacher educators in information and communication technologies: an approach for an emerging country*. Professional Development in Education, 36:1-2, 263-273
- King, K. P. (2011). Professional Learning in Unlikely Spaces: Social Media and Virtual Communities as Professional Development. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, 6(4), 40-46.
- King, K. P. (2009). *Handbook of the evolving research of transformative learning*. Charlotte, NC: Information Age Publishing, Inc.

- King, K. P. (2004). Both sides now: Examining transformative learning and Professional King development. *Innovative Higher Education*, 29(2), 155-174.
- King, K. P. (2002a). Educational technology professional development as transformative learning opportunities. *Computers & Education*, 39(3), 283-297.
- King, K. P. (2002b). *Keeping pace with technology*. Cresskill, NJ: Hampton.
- King, K. P. (2000). Educational technology that transforms: Educators' transformational learning experiences in professional development. In *Proceedings of the 41st Annual Adult Education Research Conference* (pp. 211-215). Vancouver, BC: University of British Columbia Press.
- Kitchenham, A. (2008). The evolution of John Mezirow's transformative learning theory. *Journal of transformative education*, 6(2), 104-123.
- King, K. P. (2009). *Handbook of the evolving research of transformative learning*. Charlotte, NC: Information Age Publishing, Inc.
- Merriam, S.B. ve Caffarella, R.S. (1999). *Learning in Adulthood. A Comprehensive Guide*, 2.baskı. San Francisco: Jossey-Bass.
- Mezirow, J. (1994). Understanding transformation theory. *Adult Education Quarterly*, 44(4), 222-232.
- Mezirow, J. (1996). Contemporary paradigms of learning. *Adult education quarterly*, 46(3), 158-172.
- Mezirow, J. (2000). Learning to think like an adult: Core concepts of transformation theory. In J. Mezirow & Associates (Eds.), *Learning as transformation: Critical perspectives on a theory in progress* (pp. 3-34). San Francisco: Jossey-Bass.
- Neuman, W. L. (2008). *Toplumsal araştırma yöntemleri* (3. Baskı). (S.Özge, Çev.). İstanbul: Yayınodası Yayıncılık.
- Smith, K. (2013). Overseas flying faculty teaching as a trigger for transformative professional development. *International Journal for Academic Development*, 18(2), 127-138.
- Şahin İzmirli, Ö. (2012). *Dönüştürücü öğrenme kuramı açısından öğretmen adaylarının bilgi ve iletişim teknolojileri entegrasyonu uygulamaları*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Şahin-İzmirli, Ö., Odabaşı, H.F., ve Kabakçı-Yurdakul, I. (2012). Dönüştürücü öğrenme kuramı ve öğretmen yetiştirme üzerine kavramsal bir çözümleme. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(3), 169-177.
- Taylor, E.W. (1998) *The Theory and Practice of Transformative Learning. A Critical Review*, Information Series No. 374. Columbo: ERIC Clearinghouse on Adult, Career and Vocational Education.
- Taylor, E. W. (2007) An update of transformative learning theory: A critical review of the empirical research (1999-2005). *International Journal of Lifelong Education*, 26(2), 173-191.
- Whitelaw, C., Sears, M. ve Campbell, K. (2004). Transformative learning in a faculty professional development context, *Journal of Transformative Education*, 2(1), 9-27.
- World Links. (2007). *Final report on the Asian policy forum on ICT integration into education*. http://cache-www.intel.com/cd/00/00/38/07/380769_380769.pdf adresinden 02 Eylül 2012 tarihinde edinilmiştir.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.